

မောင်သန်းသွ
(ဆန်းဝယ်)

ထီးရဲနဲ့
နန်းရဲနဲ့

မောင်သန်းသွ
graphic : myint mo hein (glory)

စာရေးသူ၏ အမှာ

စာဖတ်ပရိသတ်တစ်ဦးက၊ စာရေးသူရေးသားခဲ့သော ဆောင်းပါးများကို စုထားကြောင်း၊ ၎င်းတို့ အနက်မှ ထီးနန်းနှင့် မကင်းသည့် ထီး နန်း ရနံ့သင်းသော အကြောင်းအရာများကို ရွေးထားသည်မှာ (၂၁)ပုဒ်ခန့်ရှိကြောင်း၊ ထိုဆောင်းပါးများကိုစုပြီး စာအုပ်တစ်အုပ် ထုတ်သင့်ကြောင်း၊ စာအုပ်အမည် ကိုပင် “ထီးရနံ့၊ နန်းရနံ့”ဟု အမည်ပေးထားကြောင်း ပြောဆိုလာပါသည်။ ။

သူစုဆောင်းထားသည့် ဆောင်းပါးများ ပါ ဖိုင်ကိုတွေ့ရမှ ပင်၊ စာရေးသူရေးခဲ့သည့် ဆောင်းပါးများကို သတိပြုမိတော့သည်။ ။ သူ့စိတ်ကူးမျိုးကို စာရေးသူပင် တစ်ခါမျှ စိတ်မကူးခဲ့ဖူးပါ။ စာရေးသူ ရေးခဲ့သမျှ ဆောင်းပါးများ သည် ဘာသာရေးနှင့် သမိုင်းဆောင်းပါးများ သာ ဖြစ်ရာ၊ သမိုင်းဆောင်းပါးများ သည် ထီးနန်းရနံ့သင်းနေပေမည်။ သို့ဖြစ်၍ သူအမည်ပေးခဲ့သည့် “ထီးရနံ့၊ နန်းရနံ့”ဟူသော အမည်နှင့် အလွန်လိုက်ဖက်လှပါသည်။ ။ ရွေးချယ်ထားသော ဆောင်းပါးများ သည် တနင်္သာရီတိုင်း မဂ္ဂဇင်း၊ ထားဝယ်တက္ကသိုလ် နှစ်ပတ်လည်မဂ္ဂဇင်း၊ ပုလဲမြို့ပြမြေယာမဂ္ဂဇင်း၊ နိုင်ငံ့ဂုဏ်ရည် မဂ္ဂဇင်း၊ တနင်္သာရီ သတင်းစဉ်၊ စာဖတ်သူဂျာနယ်၊ ဟာသဂျာနယ်၊ နေရီရီစာအုပ်တိုက် “စာရေးသူစိတ်ကြိုက်” စာအုပ်တို့ တွင် ရေးခဲ့သည့် စာများ ဖြစ်ပါသည်။ ။

စာရေးသူ၏ မိခင်ကြီးသည် အဝတ်အထည်ချုပ်လျှင် ထွက်လာသည့်

ဖြတ်စညှပ်စများကို အဆင်အလိုက်၊ အရောင်အသွေး အလိုက်ခွဲပြီး၊ စက္ကူဘူးကြီးများ ဖြင့် ထည့်၍ စုထားလေ့ရှိသည် ။ စက္ကူဘူးများ မဆံ့အောင် များ လာသည့် အခါ အဆင်အရောင်အသွေးတူများကို အကွက်ချပြီး စပ်စောင် ပြုလုပ်ပါသည် ။ မှိုစောင်ကို အတွင်းမှ သွင်း၍ စပ်စောင်နှစ်ဖက်အုပ်ပြီး ချုပ်လိုက်သောအခါ အလွန်လှသည့် ရောင်စုံမှိုစပ်စောင်ကြီး ရရှိပါသည် ။ စာရေးသူတို့ ငယ်စဉ်က ခြံခဲ့ရသည် ။ အဖိုးတန် ကတ္တီပါစောင်၊ သက္ကလတ်စောင်၊ ဖဲစောင်၊ ဂွမ်းစောင်များ ရှိသော်လည်း မိခင်ကြီး၏ ရောင်စုံ မှိုစပ်စောင်ကြီးကို ပို၍ သဘောကျခဲ့သည် ။ ယခု စာရေးသူ၏ ဆောင်းပါးများ သည် လည်း အဆင်တူ၊ အရောင်အသွေးတူများ စု၍ ထားသည့် စာစပ်စောင်ကြီးပင် ဖြစ်ပါသည် ။ သုံးတတ်လျှင် သုံးတတ်သလောက် အရာရောက်တန်ဖိုးရှိသည့် သမိုင်းဆောင်းပါးစာစုတစ်စောင်ဖြစ်၍ စာရှုသူများ သဘောတွေ့မည်ဟု ထင်ပါသည် ။ ဤစာစုဖြစ်ရန် တိုက်တွန်းဖန်တီးပေးသည့် အမည်မဖော်လိုသူ စာဖတ်ပရိသတ်တစ်ဦးကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ပြောကြားလိုပါသည် ။

စာရေးသူသည် ပုလဲမြို့ပြမြေယာမဂ္ဂဇင်းနှင့် စာဖတ်သူဂျာနယ်တို့တွင် သမိုင်းဆောင်းပါးများ ရေးသားနေရာ ထိုမဂ္ဂဇင်း၊ ဂျာနယ်တို့ ၏ စီစဉ်သူများ ပြောင်းသွားသောအခါ ဆက်၍ စာမရေးဖြစ်တော့ ပါ။ သို့သော်ရေးသားခဲ့သည့် ဆောင်းပါးများ နှင့် ပတ်သက်သည့် ဆောင်းပါးအဆက်များ (ရေးသား ထားပြီး)လက်ဝယ်ရှိနေပါသည် ။ ဤ ထီးရနံ နန်းရနံစာအုပ်မှ ဆောင်းပါး(၂၁)ပုဒ်နှင့် အတူ ရေးသား ထားပြီး ဆောင်းပါးအသစ်(၆)ပုဒ်ပါ ထည့်သွင်းဖော်ပြပေးလိုက်ပြီး၊ စုစုပေါင်းဆောင်းပါး(၂၇)ပုဒ်ကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း ဖြစ်ပါသည် ။

ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေပေးသည့် ရတနာပုံ စာအုပ်တိုက်နှင့် စိတ်ရှည်စွာ ကွန်ပျူတာစာစီပေးသူ(Speed Media)ကွန်ပျူတာမှ ဒေါ်ဒေဝီနှင့် သားများကို

ကျေးဇူးအထူးတင်ပါသည်။

မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)

*

“အတိတ်ကားဝယ်ကို စိတ်မယ်မှန်းကြည့်တဲ့အခါ” ဆောင်းပါးပု
 ထားဝယ်မြို့ မြောက်အက်မြို့နယ်

မယ်တော်ရွှေကေားနတ်

ရွှေစင်သင်နတ်

မြင်းမြဲခွင်နတ်

မောင်ပိုးတူနတ်

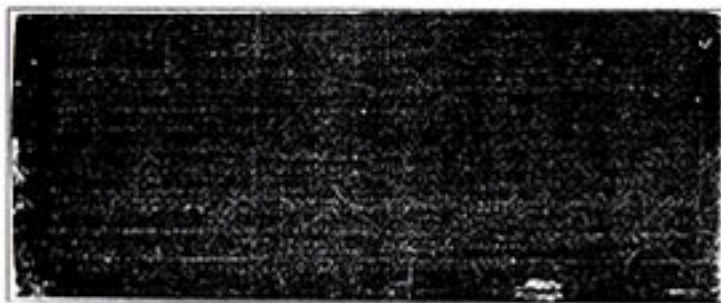

အောင်ရွာမကြီးနတ်

“မြန်မာ့ဗိုလ် ဗြိဂ္ဂစောင့်နတ်” ဆောင်းပါးပု နတ်ပုံများ

“လန်ကတ်တော သရုပ်ပုံ၊ နဝင်း” ဆောင်းပါးမှ
သရုပ်ပုံဖုရားကြီးပုံ

တောင်သမန်လယ်စား မောင်မေငယ် ယောက္ခမလယ်မြေဝယ် စာချုပ်
ပုရပိုက်ပုံ

“ဗြိတိက ဓနုမာလာအရိပ်များ” ဆောင်းပါးမှ
ထိပ်ခေါင်တင်စော ပုံ

“ဟုရင့်နောင်မင်းတရားကြီး၏ အနွယ်တော်များအား ခြေရာခံကြည့်ခြင်း”
ဆောင်းပါးမှ ဗိုလ်မင်းကြီး ကျော်လောသံမြို့ မဟာဝေဝီ ပြနင်းဆီနှင့် သားတော်

“ရန်ကုန်ဆောက် မရှိစကတောင် မဟာစုလားနှင့် ချီးဆက်များ” ဆောင်းပါးမှ
မရှိဘုရင်နှင့် မိဖုရားပုံ

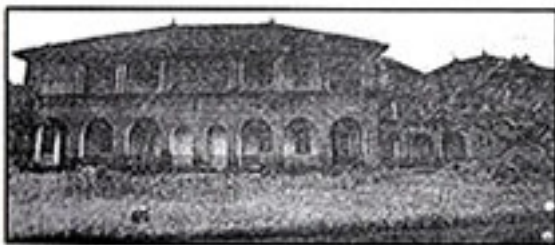
“ဘုရင်တစ်ပါးပုံ ရွှင်းတမ်း” ဆောင်းပါးမှ စစ်သေနာပတိချုပ်တော်တန့်ဆာ
တော်ဆင်ထားသော သီပေါမင်း

“ဘုရင်နှစ်ပါးပုံနှင့် ပတ်သက်၍” ဆောင်းပါးမှ
ဘုရင်နှစ်ပါးပုံ

၈

“ကဠာပုံပင်းသမီး” ဆောင်းပါးမှ ပုံများ

“မင်းသုံးပါးပုံရှင်းတမ်း” ဆောင်းပါးမှ
မင်းသုံးပါးပုံ

“ကောင်းတုံ ထိပ်ခေါင်တင်နဲ့ နို့ဘ” ဆောင်းပါးမှ
ကောင်းတုံထိပ်ခေါင်တင်၊ လင်းမင်ထိပ်တင်ကြီး၊ ကောင်းတုံထိပ်တင်မကြီး

“လေးကျွန်းတောင်မြေ ဖွာပုံတော်” ဆောင်းပါးမှတစ်ဆင့်မဟာသေနာပတိ
ဝန်ရှင်တော် တိုင်တာ၊ ငြိမ်း၊ သတိုးမင်းကြီး မဟာမင်းလှ
မင်းကျော် မင်းခေါင် တိုင်တာမင်းကြီး

ကင်းဝန်မင်းကြီးတိမ်

"လေးကျွန်းကောင်မြေဣဝုဇော်" ဆောင်းပါးမှ ကောင်ခွင်မြို့စား
အခွန်တော်ဝန်ကြီး ဦးသိုင်း

ကင်းဝန်ပင်းကြီး ဦးကောင်း စစ်သူကြီးအဝတ်နှင့်

မင်းကြီး မင်းထင် မဟာစည်သူ ဝန်ထောက်တော် ဝက်မဇ္ဇကိဗ္ဗိစား

ပါထော်မူကျောက်ဟိုင်း

ရွှေဘိုက်အတွင်းဝန် ပေါက်မြိုင်မြို့စား ဦးလှဘူး

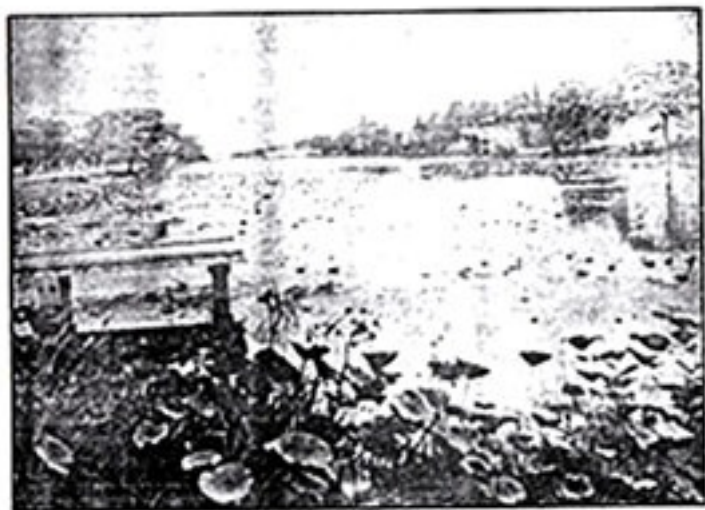
မင်းကြီး မဟာမင်းသိင်္ခ သင်္ခယာ ညောင်ဝန်း စန်ထောက်

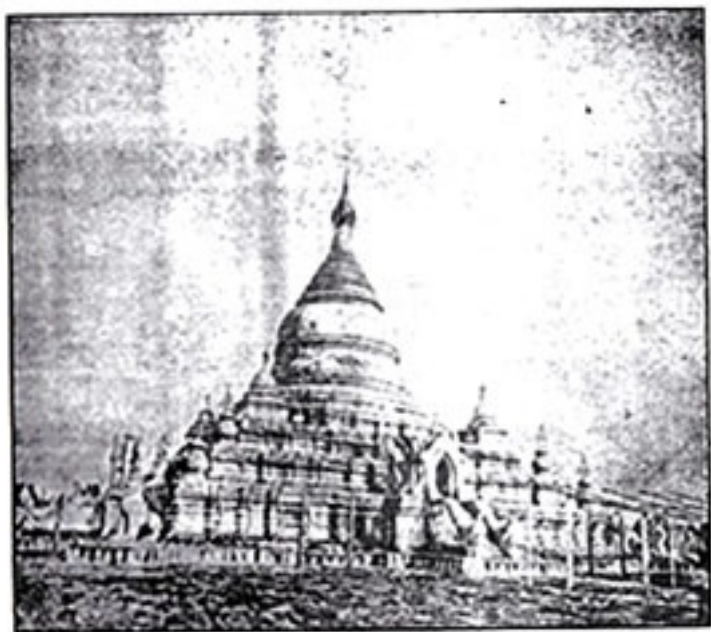
လေးတွန်းတောင်မြေ နန်းမြို့တော် ပခုက်ပုံ

ကလေးပွဲတက်ဆောင်နှင့် မြေနန်းပြာသာဒ်တော်ကြီး၊ ပန္နလေးနန်းတော်

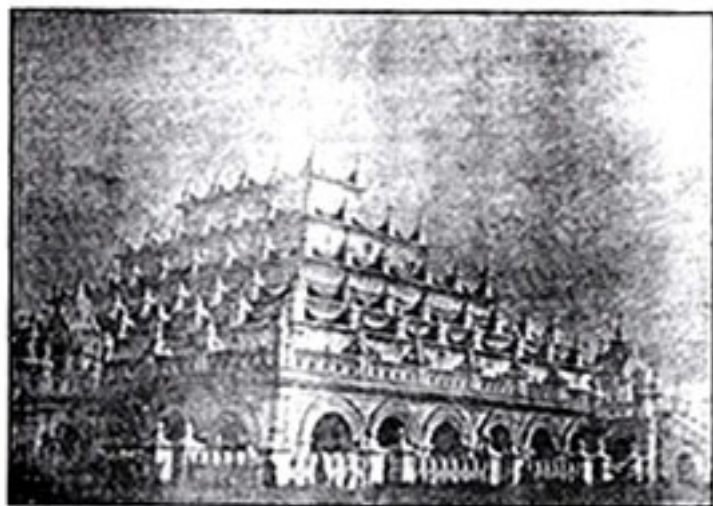
ကံ့တော်ကြီး

ကုသိုလ်တော်စေတီ

သိမ်တော်

တတုမဉ္ဇိကောင်းတော်ငြိး

ပုဂံရွှေနန်းရှင် မင်းတရားကြီး မိဖုရားခေါင်ကြီးပုံ

မင်းကြီး မင်းခေါင် မဟာကျော်ထင် မင်းတလဲဝန်ထောက်တော်မင်း

သာယာဝတီမြို့နယ်ကလေး ဦးမောင်မောင်ဘ (၁၉၂၆)

စိုင်းဝင်းဝင်း ပုံ

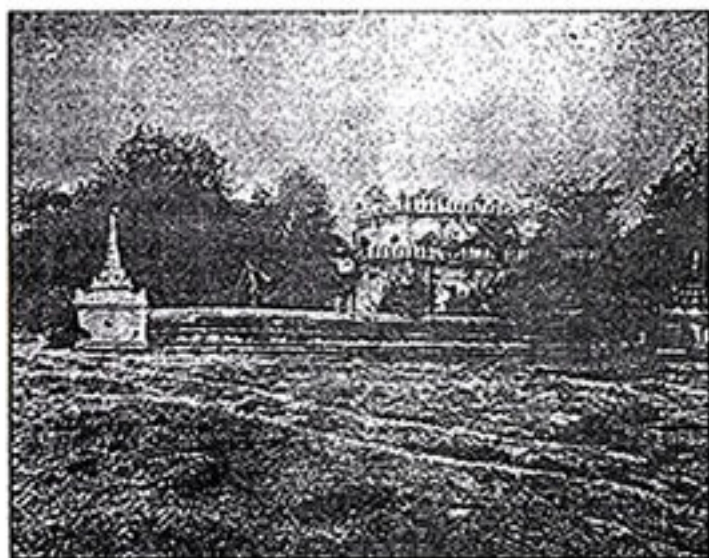
မင်္ဂလာတပ်မင်းနှင့် ပြာသာဒ်

နန်းမြင့်

သုဗ္ဗာဓရုပ်တော်

ပိဋကတ်တိုက်

တောင်ဝယ် မြောက်ဝယ်

ထားဝယ်မြို့၏ အမည်ကို မြန်မာစာဖြင့် ရေးသားရာ၌ ဒဝယ်၊ ဒါးဝယ်၊ ထားဝယ်၊ ဓားဝယ်ဟု အမျိုးမျိုး ရေးကြသည်။ ယနေ့အများ သုံးမှာ ‘ထားဝယ်’ဖြစ်သည်။ မြန်မာစာညွှန့်ပေါင်းကျမ်းအလိုအရ ‘ထားဝယ်’ ဟု ရေးခြင်းသည် ဤစကား၏ အကြောင်းအထွေထွေကို မသိသောကြောင့်သာ ဖြစ်သည် ဟု ဆိုသည်။ မြတ်စွာဘုရားဒေသစာရီ ကြွလာတော်မူသောအခါ ဤမြို့၌ တင်ပျဉ်ခွေ၍ ထိုင်တော်မူသည်။ ဤသို့ထိုင်သည် ကို အကြောင်းပြု၍ မွန်လူမျိုးတို့ က ဤမြို့ကို ‘ဝေါ’ဟု ခေါ်သည်။ ‘ဝိုင်’ဟု ဖတ်သည်။ ‘ဝေါ’၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ တင်ပျဉ်ခွေထိုင်သည် ဆိုလိုသည်။ ဤသို့စာတွင် မွန်တို့ က ‘ဝေါ’ဟု ရေးသည် ကို မြန်မာတို့ က ဝီအောင်မဖတ်နိုင်၍ “ဝယ်”ဟု ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤမြို့ကို ‘ဝယ်’ဟု ဒန္တစေတုတ္ထအက္ခရာ(ခ)နှင့် ရေးချ၊ ဝစ္စပေါက် မထည့်ဘဲရေးမှ အမှန်ကျသည် ဆိုသည်။ ပုဂံခေတ် အလောင်းစည်သူမင်း ဝယ်ဒေသမှ ခေါ်ယူသွားသော သူများကို အင်းလေးဒေသတွင် နေရာချထားပေးခဲ့ရာ နောင်ကာလသော် အင်းလေးဒေသကို မြောက်ဝယ်ဟု လည်းကောင်း၊ မူလလူများ ခေါ်ယူခြင်းခံရသည့် ဒေသကို တောင်ဝယ်ဟု လည်းကောင်း ခေါ်သည် ဆို၏။ အင်းလေးမှ အင်းသားစကားမှာ ဝယ်စကားနှင့် ဆင်သည်။

ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူများ ရှင်(ဘုရင့်နောင်)လက်ထက်တော် သက္ကရာဇ် ၉၂၄ ခုနှစ် ဝါဆိုလပြည့် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တွင် ဝယ်မြို့ကို တည်တော်မူသည် ဟု ဦးမောင်မောင်တင်၏ ရွှေနန်းသုံးဝေါဟာရ အဘိဓာန် က ဆိုသ

ည် ။ ဝယ်ရာဇဝင်များ အရမူ ‘ဥဩအော်သည် ထားဝယ် တည်’ဟု ဆိုရာ၌ ‘ဥဩအော်သည် ’ ဟူသော အမှတ်သင်္ကေတ နံသင့်အက္ခရာ အရ မြို့စား ဦးနဲလှဆိုသူသည် ‘တလိုင်းရှောင်’ဟု တွင် သော နေရာမှ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ပြီး ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၁၁၆ ခုနှစ် တပေါင်းလဆန်း ၁၃ ရက်၊ စနေနေ့တွင် ယနေ့ ဝယ်မြို့ တည်ရှိရာ အရပ်၌ အုတ်မြို့တည် ဆောက်ကာ ဘူမိနက်သန် အောင်မြေခံ၍ သာယာဝပြော သောကြောင့် ‘ သာယာဝတီမြို့’ဟု သမုတ်ခဲ့ရာမှ ဝယ်မြို့ တွင် သည် ဟု ဆိုသည် ။

သက္ကရာဇ် ၉၂၈ နတ်တော်လဆန်း ၅ ရက်နေ့ စတုရန်း အတာ ၃၄၀ ၀ ရှိသော ဟံသာဝတီ မဟာရာဇဌာနီ ရွှေမြို့တော်ကို တည်တော်မူပေသည် ။ တံခါး ၂၀ ထားတော်မူရာ တောင်မျက်နှာ အနောက်စွန်း တံခါးကို ဝယ်မင်းတို့ ဆောက်စေ၍ ‘ဝယ်တံခါး’ဟု မှ ညွှတ်တော်မူသည် ။ ၎င်း ဟံသာဝတီ ရွှေနန်းတော်ကြီး မှန်နန်းတော်ကြီး အရှေ့မြောက်ယွန်းက မြောက်ဝယ်ဆောင်၊ အရှေ့ တောင်ယွန်းက တောင်ဝယ်ဆောင်ဟု တည်ဆောက်တော်မူသဖြင့် ထိုပုံစံအတိုင်းယူ၍ နောက်မြန်မာမင်းတို့ ထီးနန်းတည်ဆောက်သမျှတိုင်း ၎င်းဝယ်ဆောင်နှစ်ဆောင် ပါရလေသည် ချည်း ဖြစ်ခဲ့ရာ နောက်ဆုံးမြန်မာမင်းတို့ ၏ မန္တလေးမြို့ရှိ ‘မြနန်း စံကျော်’ရွှေနန်းတော်ကြီးတွင် လည်း ဝယ်ဆောင် နှစ်ဆောင်ပါရှိခဲ့သည် ။

ဝယ်ဆောင် ခေါ်ဝေါ်သည် မှာ ဟံသာဝတီဆင်ဖြူများ ရှင်လက်ထက် ဝယ်မြို့ပါ သူကောင်းသားမြေးတို့ ကို ရွေးချယ်ပြီးလျှင် ထိုအဆောင်နှစ်ဆောင်မှာ မြစွဲစေသည် ဖြစ်၍ ဝယ်ဆောင် ခေါ်ဝေါ်သည် ။ ရေနွေးတော် တည်ရာ အဆောင်ဟု ဆိုလိုသည် ။ ဝယ်ဆောင်သည် နှစ်ထပ်လည်ပေါ်ပင် ဖြစ်သည် ။ ဝယ်မြို့တွင် ကျောင်းကန်ဇရပ်များ ဆောက်လုပ်သည့် အခါ နှစ်ထပ်သာ အဆောက်များ သည် ။ နှစ်ထပ်လ

ည်ဖော်၍ ဆောက်လုပ်သည် ကို ဓဝယ်ခေါ်သည် ၊ ရှေးစာဟောင်း များ
တွင် လည်း ‘ဓဝယ်လည်ကိုရပ် လျှိုကျောင်းဆင်’ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ‘
ဓဝယ်လည်ကို ကြည့်လို့ မငြီး ကွမ်းစင် ဆီးလျက်’ဟူ၍ လည်းကောင်း စ
ပ်ဆိုသည် ။ ရွှေဘိုနိဒါန်း၌ ဓဝယ်ဆောင်ပြ ဆိုသည့် အခန်းတွင် ပါသည်
။

ပုဂံပြည့်ရှင် အနော်ရထာဘုရင်နှင့် ခေတ်ပြိုင်ဖြစ်သော
သီဟိုဠ်ကျွန်း(သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ) ဓာတုသေနမင်းတွင် သားတော်နှစ်ပါးရှိ
ရာ သားတော်ကြီးအား အိမ်ရှေ့အရာ အပ်နှင်း၍ သားတော် အငယ်ကို
ထိုက်သင့်သောအရာ ချီးမြှောက်လေသည် ။ သားတော်အငယ်သည် မ
ကျေနပ်သဖြင့် မိမိနိုင်ငံမှ ထွက်ခွာကာ အိန္ဒိယပြည် ပဋိက္ခရားပြည်နယ်
မှ တစ်ဆင့် ပုဂံပြည်သို့ ရောက်ခဲ့သည် ။ ပုဂံပြည် စုက္ကတေးမင်း လက်
ထက်ဖြစ်ဖွယ် ရှိလေသည် ။ ဇာတိချက်ကြွေဖြစ်သော သီဟိုဠ်ကျွန်းနှင့်
မိမိအမည်ရင်း ဖြစ်သော ‘နာဗေလ’ကို စွန့်လွှတ်လိုက်ပြီး ‘ပဋိက္ခရားကု
လား သူကြွယ်’အဖြစ် ခံယူလျက် အနော်ရထာမင်း မင်းမဖြစ်မီကပင်
ကျွမ်းဝင်ရင်းနှီး၍ အပါးတွင် အချီတော် အချောတော်အဖြစ် ခစား နေ
ထိုင်ခဲ့သည် ။ ယင်းသို့ အိမ်နိမ့်စံဘဝကပင် ခင်မင်ရင်းနှီး၍ အနော်ရထာ
မင်း သက္ကရာဇ် ၃၇၉ ခုနှစ် တွင် ပုဂံထီးနန်း သိမ်းပိုက်စိုးစံနိုင်ရေးအထိ
ကူညီခဲ့သည် ။ သီဟိုဠ်၌ စွယ်တော်ပင့်ဆောင်ရာတွင် လည်း ပင့်ဆောင်
ရေးသံအဖွဲ့အဖြစ် လိုက်ပါဆောင်ရွက်ခဲ့သည် ။ ထိုကျေးဇူးများကို ထော
က်ထား၍ အနော်ရထာ မင်းသည် ၎င်းအား ‘ဘဒ္ဒသူကြွယ်’ဟူသောဘွဲ့ဖြ
င့် ပထမတန်းသူဌေးရာထူးကို ပေးသနားခဲ့သည် ။ ထိုဘဒ္ဒသူကြွယ် ဟူ
သောအမည်မှ ရွှေ့လျော့၍ ‘ဘသူကြွယ်’ဖြစ်လာခဲ့သည် ။ အနော်ရထာမ
င်းသည် ဘသူကြွယ်အား ထပ်ဆင့်ချီးမြှောက်လိုသဖြင့်
ချင်းတွင်းမြစ်ဝှမ်းတွင် နယ်မြေအသစ် ရှာဖွေ၍ မြို့သစ် တည်ထောင်

ကာ နေထိုင်ရန် အမိန့်ပေးခဲ့သည်။ သို့ဖြင့် ပုဂံမှ သလ္လာမြစ်ဝှမ်းကို ဆန် တက်ကာ ဗဒုံမြို့ကို တည်ထောင်၍ ဘသူကြွယ်သည် နယ်စားပယ်စား ဖြစ်လာသည်။ ။ ‘ရွှေနန်းသုံး ဝေါဟာရအဘိဓာန်’ အရမူ ပုဂံတရုတ်ပြေး မင်း လက်ထက် သက္ကရာဇ် ၆၁၈ ခုနှစ်တွင် ကုလားလူမျိုး ဘသူကြွယ် က ဗဒုံမြို့ တည်၍ တစ်ထီးတစ်နန်း စံနေရာ သက္ကရာဇ် ၆၇၄ ခုနှစ်တွင် တစီးရှင်သီဟသူမင်းလက်ထက် ဘသူကြွယ်ကို တိုက်သောအခါ မခံမရ ဝံနိုင်သဖြင့် သလ္လာမြစ်သို့ မြင်းကို ဒုန်းစီးဆင်း၍ သေလေသည် ဟု ဆို သည်။ ။ (၎င်းဘသူကြွယ်သည် နတ်ဖြစ်သည် ဟု ဆိုကာ ယခုတိုင် အလုံ ဘိုးတော်ကြီးနတ်အဖြစ် ပသ ကြသည်။)

အလောင်းမင်းတရားကြီးလက်ထက်ရောက်သောအခါ စတုတ္ထသား တော်အား ဗဒုံမြို့ကို အသုံးကံကျွေးပေးသဖြင့် ၎င်းသားတော်ကို ဗဒုံမင်း ဟု ခေါ်သည်။ ။ ၎င်းဗဒုံမင်းသည် အမရပူရ မြို့တည် နန်းတည် ဘိုးတော် မင်းတရားကြီးအဖြစ် နန်းတက်သောအခါ ဗဒုံမြို့သည် ငါ၏ မင်္ဂလာမြို့ တော် ဖြစ်သည့် အတိုင်း ရန်အပေါင်းကို လုံခြုံသဖြင့် အလုံမြို့ဟု သမု တ်စေ အမိန့်တော်ရှိပြီးလျှင် ၎င်းအလုံမြို့ ခြောက်စုကိုယ်ရံတော် ဖွဲ့ တော်မူသည်။ ။ ၎င်းတို့ မှာ မြောက်ဝယ်အဆောင်တွင် အိပ်ဖန်တက် နေထမ်းရွက်ရန် မြောက်ဝယ် အစုအမှုထမ်း၊ တောင်ဝယ်ဆောင်တွင် အိပ်ဖန်တက်နေထမ်းရွက်ရန် တောင်ဝယ်အစုအမှုထမ်း၊ မြေနန်း တော်တွင် အိပ်ဖန်တက်နေ ထမ်းရွက်ရန် မြောက် တစ်ရာငါးဆယ် အစု အမှုထမ်း၊ တောင် တစ်ရာငါးဆယ် အစုအမှုထမ်း၊ မြောက်မာရဘင် အ စုအမှုထမ်း၊ ရွှေပြည်မှန်ကင်း အစုအမှုထမ်းတို့ ဖြစ်သည်။ ။

(၁)သစ်ဆိမ့်ရွာ၊ (၂)တောင်မတောရွာ၊ (၃)သာစည်ရွာ၊ (၄)ချင်းတွင်း ရွာ၊ (၅)မောက်တက်ရွာ၊ (၆)ဝက်ရဲရွာ၊ (၇)ကပဲ့ရွာ၊ (၈)ဝါးရောင်းရွာ၊ (၉) ကန်ဖြူရွာ၊ (၁၀)ဝါးတောမရွာ၊ (၁၁)ရေဟိုး ရွာ၊ (၁၂) ဆိပ်ဖြူကြီးရွာ၊ (၁

၃)ကန်ကျည်းစောက်ရွာ၊ (၁၄)ကျောက်ကာရွာ၊ (၁၅)မရှက်ကန်ရွာ၊ (၁၆)မန်ကျည်း ကန်ရွာ၊ (၁၇)မန္တလေးရွာ၊ (၁၈)ရွာတုံရွာများက အရွယ်ကောင်းခြင်း၊ ကျန်းမာသန်စွမ်း ခြင်းရှိသူတို့ ကို ရွေးချယ်၍ မြောက်ဓဝယ်အစုအမှုထမ်း ဖွဲ့တော်မူပြီးလျှင် ခြင်္သေ့ရုပ် လက်ျာဘက် လက်ဖမိုးတွင် ထိုး၍ ဆေးတော်မှတ်သည် ။

(၁)ကြေးမုံရွာ၊ (၂)မုံရွေးရွာ၊ (၃)နွားထိန်းရွာ၊ (၄)ရွာပုလဲရွာ၊ (၅)ခင်ပွန်ရွာ၊ (၆) ရဲထွတ်ရွာ၊ (၇)ပုတလင်ရွာ၊ (၈)ဘော်ကာရွာ၊ (၉)ကင်းစမ်းရွာ၊ (၁၀)ခုံခြင်းဆိပ်ရွာ၊ (၁၁)အင်တိုင်းရွာ၊ (၁၂)အင်းမရွာ၊ (၁၃)မြေနက်ရွာ၊ (၁၄)ဝက်ခဲရွာ၊ (၁၅)တုံတစ်ရွာများက အရွယ်ကောင်းခြင်း၊ ကျန်းမာ သန်စွမ်းခြင်း ရှိသူတို့ ကို ရွေးကောက်၍ တောင်ဓဝယ်စုအမှုထမ်းဖွဲ့တော်မူပြီးလျှင် ခြင်္သေ့ရုပ် လက်ယာဘက် လက်ဖမိုးတွင် ထိုး၍ ဆေးတော်မှတ်သည် ။

မန္တလေးရတနာပုံ ပထမမြို့တည်နန်းတည် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး ရွှေနန်းတက်တော်မူသည် ကစ၍ သားတော် ဒုတိယနန်းစံ သီပေါမင်းတရား လက်ထက်တော်တိုင် အိမ်ထောင်စုံတက်၍ ရွှေဖဝါးတော်အောက်တွင် အမြဲနေထိုင်ထမ်းရွက်ကြရသည် ။ မြောက်ဓဝယ် အမှုထမ်း စုစုပေါင်း ၆၈၅ ယောက် ရှိရာ တစ်လလျှင် လစာတော် ငွေကျပ် ၇၈၄၀ သနားတော်မြတ်ခံရသဖြင့် တစ်ဦးလျှင် လစာ ကျပ် ၁၁ကျပ်ခွဲကျရ၍ သေနတ်စာရေးမှာ မောင်အီ၊ မောင်စိန်တို့ ဖြစ်သည် ဟု ဆိုသည် ။ တောင်ဓဝယ် အမှုထမ်း စုစုပေါင်း ၆၇၅ ဦးရှိရာ တစ်လလျှင် လစာတော် ကျပ် ၇၇၂၀ သနားတော်မြတ်ခံရ၍ တစ်ဦးလျှင် လစာကျပ် ၁၁ကျပ်ခွဲစီသာ ရသည် ။ သေနတ်စာရေးမှာ မောင်ကျော်ဝ၊ မောင်လွန်းတို့ ဖြစ်သည် ။

မြန်မာတို့ ၏ နောက်ဆုံးဘုရင် မန္တလေးရတနာပုံ နေပြည်တော် ဒု

တိယနန်းစံ သီပေါမင်းတရား လက်ထက် မြောက်ဓဝယ်ဗိုလ်မှာ ရနောင်
မြို့စားမောင်တုတ်ဖြစ်၍ တောင်ဓဝယ်ဗိုလ်မှာ ကျောက်ဆောက် မြို့စား
မင်းထင်သင်္ခယာမောင်ချိုဖြစ်သည်။ ။

မြန်မာမင်းသူကောင်းပြုတော်မူသည့် မင်းညီမင်းသား၊ မှူးတော်မ
တ်တော် နန်းတော်သား၊ ဗိုလ်စု၊ ဝန်စု၊ မှူးစု၊ သေနတ်၊ အမြောက်၊ ဆင်၊
မြင်း စသည့် အရာထမ်းအမှုထမ်းတို့ ၏ လစာတော်ငွေ များမှာ ယခုခေ
တ်အခါနှင့် နှိုင်းစာလျှင် အလွန်နည်းပါးသည် ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ။ သို့ရာ
တွင် ထိုခေတ် ထိုအခါက အစားအစာ၊ အဝတ်အထည်မှ စ၍ အဖိုးနှုန်း
ထား သက်သာခြင်း၊ ဧကရာဇ်မင်းမြတ်ကလည်း အဝတ်ပုဆိုး၊ ခေါင်း
ပေါင်းအုပ်၊ ပိတ်အုပ်တို့ ဖြင့် သုံးလတစ်ကြိမ်၊ ခြောက်လတစ်ကြိမ် သ
နားတော်မူခြင်း၊ နေထိုင်ရန် ဝင်းအိမ်တိုက်စသည် တို့ ကို
သနားတော်မူခြင်း၊ သဒ္ဓါတော်မူသည့် အခါ အခွင့်အလိုက် စိန်၊ မြ၊
ပတ္တမြား၊ ရွှေထည်၊ ငွေထည်များကို ရက်ရောစွာ သနားတော်မူသည့် အ
ခါလည်း သနားတော်မြတ် ခံရခြင်းမျိုး ရှိသည်။ ။ ကုသိုလ်ကံ အခွင့်ပေး
လျှင် ပေးသည့် အလိုက် ဥစ္စာစီးပွားဖြစ်ထွန်းခြင်းရှိသဖြင့် တစ်လလျှင်
လစာငွေတော် ၅၀ကျပ်မျှ သနားတော်ခံရသည့် အခွန်စာရေး အလုပ်နှင့်
ပင် ငွေတစ်သိန်း နှစ်သိန်း စုမိကြသည် ဆိုရာ မြောက်ဓဝယ်တောင်ဓဝ
ယ် အစုအမှုထမ်းများ အနေဖြင့် တစ်ဦးလျှင် လစာတော်ငွေ ၁၁ကျပ်ခွဲ
သာ ရသည် ကို နည်းသည် ဟု မဆိုသာပေ။

ကျမ်းကိုး။။

(၁) ကုန်းဘောင်ခေတ် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး ဦးမောင်မောင်တင်၊

(၂) ရွှေနန်းသုံး ဝေါဟာရအဘိဓာန်(ဒု)၊ ဦးမောင်မောင်တင်၊

(၃) ရွှေဘုံနိဒါန်း၊ ဇေယသင်္ခယာ၊

(၄) မြန်မာစာ ညွှန်ပေါင်းကျမ်း (ဒု) ဦးကျော်ထွန်း၊

(၅) ဗဒုံမြို့ မိတ်ဆက်စာတမ်း အောင်မြတ်(ဗဒုံ)

(၆) ထားဝယ်ယဉ်ကျေးမှုအမြဲတေ၊ ထားဝယ်ကျော်မင်း။

တနင်္သာရီတိုင်းမဂ္ဂဇင်း

(၁၉၉၄)ခုနှစ်

*